

28. april 2017

UPA 2017/158

Inatsisartut suleriaasianni § 36 naapertorlugu matumuuna apeqquteqaat aallaavigalugu oqallittoqarnissaanik siunnersuut manna siunnertuutigaara:

Meeqqat qinngamikkut-, siutimikkut qinersimikkullu ajuuteqalersartut ikilisarniarlugit pinaveersimatitsiniarnerup qanoq annertusarneqarnissaanut kiisalu ilaatigut siullunnerit kingunerisaannik meeqqat inersimasullu tusillalersimasut tusaaniarnermikkullu akornusersimasut qanoq ikiorserneqartarnissaannut apeqquteqaat aallaavigalugu oqallinnissamut siunnersuut.

(Inatsisartunut ilaasortaq, Debora Kleist, Inuit Ataqatigiit)

Kalaallit Nunaanni meeqqat akornanni siulluttarneq utikattumillu siulluttarneq annertuumik atorneqartoq, taamatullu WHO-p killigititaanit annertunerungaartoq, uppenarsarneqarsimavoq. Ullumikkut ilisimavarput meerarpassuit inuusuttullu taamatut ajuuteqartartuusut. Taamatuttaarlu tamatuma peroriartornermi ajornartorsiutinik nassataqarsinnaanera ilisimavarput.^{1 2}

Misissuinermi taaneqartumi uppenarsarneqarsimavoq kalaallit meerartaasa 6%-ii utikattumik siulluttartut, 13,9%-ii siutip iluani imerpalasoqalertoqarsartut, 61,4%-iilu siullunnerup kingunerisaanik igalaasamikkut allannguuteqartartut. Misissuinerutaaq ilaatigut uppenarsarpaa meeqqat 56,6%-ii siutimik aappaatigut tusillaqqalaaqqasut, kiisalu 6,5%-ii illuttut tusillassimasuusut. Ilisimasat taakkua pimoorulluinnarlugit allaavigisariaqarpagut, meeqqallu inuusuttullu inersimasullu tusillassimasut eqqarsaatigalugit pinaveersaartitsinerit ikiorsiinerillu annertusartariaqarpagut.

¹ 25. februar 2016-mi fagimut atuagassiami "international Journal og Pediatric Otorhinolaryngology" ilisimatuut Magnus Balslev Avnstorp, Preben Homøe, Peter Bjerregaard aamma Ramon Gordon Jensen allaatigisaqarput.

² 26. februar 2017-mi nittartakkatigut allaatigisaq www.sermitsiaq.ag pineqarpoq, tassanilu 1-mi allaatigisaq misissuinerlu pineqarput.

Meeqqat siullunnertik igalaasamikkullu putusoorsimanertik pissutigalugit atuarfimminni meeqqerivinnilu nipitigut, ilikkagaqarniarnikkut ukkassisinnaanermikkullu ajornartorsiuteqalertarput, tamannalu aallaavigalugu patsisaasunik paasinaavigineqartarnissaat takorloorneqarsinnaavoq. Assersuutigalugu inip atuarfiusup iluani ininilu pisortatigoortuni allani nipip ingerlaarneranut illersuusersuineranut pitsaasunik misilittagaqartoqarpoq. Misilittakkat iluaqutigilluarsinnaasagut.

Immitsinnut aperisariaqarpugut pinaveersaartitsiniutit naammattunik pitsaassuseqarnersut naammannersullu? Isumaga naapertorlugu ajornartorsiutip annertussussaa siaruarsimaneralu eqqarsaatigalugit pitsaanerusemik iliuuseqarsinnaassuseqarlutalu iliuuseqartariaqarpugut.

Meeqqat siutimikkut qungatsimilu qinersitigut nappaateqartut siusinnerusukkut paasineqartarnissaannut qanoq iliortoqarsinnaava?

Assersuutigalugu telemedicinip atorneqarneratigut siusinnerusukkut iliuuseqarsinnaangornikkut. Teknologiiip nalunaaruteqartarnerullu qanoq pitsanngorsarneqarsinnaaneranut misissuisinnaavugut.

Kalaallit issittumiittuugamik siutimikkut seerisuulersarput, igalaasimikkut putusoortarlutik, soorlu aamma qungatsip qinersiisigut ajuuteqalersartut. Ajuutinut taakkunnga ilisimasatta uppernarsaatillu annertusarnissaat qulakkeertariaqarparput.

Angajoqqaatut meeqqatta taamatut nappaalalinnginnissaannut suut eqqumaffigisariaqarpagut? Peqqinnissaqarfik qanoq iliorsinnaava? Quppersagaaqqatigut paasissutissiissaagut? Tassami nappaatinut taakkununnga avatangiisit patsisaasimassappata, taava peqqinnissaqarfiup inassutai malillugit angajoqqaatut pinaveersimatitsissaagut.

Immikkut ilisimasaqarlutik avataaniit misissuiartortartut iliuuseqariartortartullu akulikinnerusemik aggertassappat, imaluunniit pisamut tassunga iliuusissiat pitsaanerutinneqassappat?

Meeqqat inersimasullu tusillassimasut eqqarsaatigalugit ikiutissat iliuusissallu annertusarneqassappat? Isumaga naapertorlugu taamaaliorsinnaassuseqarlutalu taamaaliortariaqarpugut.

Siulluutininik qungatsimilu qinersitigut ajuuteqareersunut pitsaanerusemik katsorsaasariaqarpugut paasissutissiinerullutalu.

Ilaqutariinnermut Peqqissutsimullu Ataatsimiitaliamiit novembarimi 2016-imi hørecenterimut Castberggårdimut paasisassarsionnitsinni maluginiarpara SFI (Statens Forskningsinstitut), Danmarkimi misissuisitsisimasoq, tassanilu paasineqarsimasoq tusilartut siussarluttullu suliffeqarnikkut akuunnginnertik pissutigalugu inuttut inuiaqatigiinnilu annaasaqaataaffiusartut. Nunatsinni misissukkanik taamaattunik soqanngilagut, misissuisitsinerli taamatorpiaq inerreqassagaluartoq ilimanaateqarsinnaavoq.

Castberggårdimi pulaarnitsinni eqqartorparput qularnanngivissumik Kalaallit Nunaanni inunnut akulerunnissamut aporfeqartitsisartumik, paasineqaralarunillu iliuuseqarfigineqarsinnaasunik, siussarluttoqassasoq. Siussarluttuugaanni inuppassuit akornanniinnissaq nuanniissinnaasarpoq, tassa nipit suminngaaniit kimiillu aggersuunersut paasisinnaanngikkaanni tamanna iluaassinnaasarmat. Aamma siussarluttuunermi ilikkagassatigut ajornartorsiuteqartoqarsinnaavoq. Tamatta nalunngilarput inuit akornanni oqaloqatigiinnermi paatsooqatigiittoqarsinnaasartoq. Ilarpassui siutip aappaanaatigut siussarluttuusarput, siussarluttullu paasisaqarniarlutik siutitik tutsarissut saatsillugit oqartarnerat ilisarnaqaaq, suna, qanu, haa?

Oqariartuutiginiagara tassaavoq tusillassimanerit taamaattut suunnginnerusutut isigissanngikkigut, tusillassimasuusummi akornutigisarmassuk. Pitsaasortaa qiviassagaanni teknikkikkut ikiuutissarpassuaqarpoq, uanilu tusartaatit nutaaliat, mikissunguit isikkuminartullu siullertut eqqarsaatigaakka.

Aamma tutsarissutsinut misissuisarnerit naliginnaanerulersissinnaavagut, innuttaasut sukumiisumik misissortinnginnerminni imaaliillaannaq ajornanngitsunnguamillu misissortikkiartorsinnaanerannut kajumissaarlugit.

25. oktober 2016-imi § 37-imut akissummi paasitineqarpugut Naalakkersuisut ukiormanna siullunnerit pinaveersimatinnissaannut iliuusissionnissamik pilersaaruteqartut, kiisalu peqqinnissaqarfimmi dræniliisarnermut (kuuffissaanik sulluliisarnermut) maleruagassiornissaq suliarineqassasoq. Tamanna nuannaarutigeqaarput piareernissaanullu qilanaarluta. Taamaattumillu Naalakkersuisut naalaarnissaannut kiisalu innuttaasut Inatsisartullu sallitikkusutaannik isumaannillu eqqarsaatiginninnissaannut oqallinnissaq pisariaqarpoq.

Tusaasatigut qanorluunniit ajornartorsiuteqaraluaaraanni siusissukkut paasineqarnissaq, taamatullu iliuuseqarfigineqarsinnaanngornissaq pineqarput. Peqatigitillugulu pinaveersimatitsiniarneq aamma eqqaamassavarput.

Oqallilluarisi.